

С. Д. МАКСИМЕНКО,

*доктор психологічних наук, професор,
дійсний член Національної академії педагогічних наук,
директор Інституту психології ім. Г. С. Костюка
Національної академії педагогічних наук,*

В. С. МЕДВЕДЄВ,

*доктор психологічних наук, професор,
професор кафедри практичної психології
Національної академії внутрішніх справ*

ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ПРОБЛЕМА ЮРИДИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Визначено основні напрямки теоретичної та практично-прикладної розробки проблеми діяльності в сучасній юридичній психології. Розглянуто діяльність у контексті принципу єдності свідомості, поведінки та діяльності; сутність та принципи злочинної діяльності.

Проблема діяльності має значні традиції дослідження в радянській та вітчизняній психології, насамперед у рамках загальної та вікової психології. Бурхливий розвиток психологічної науки в другій половині ХХ ст. і на початку ХХІ ст. обумовив інтерес до проблеми діяльності з боку таких галузей, як психологія праці та інженерна психологія, соціальна психологія, психологія діяльності в особливих умовах. Зростання інтересу до проблеми діяльності виявляє також юридична психологія. Ця галузь психології виникла і розвивається на межі психології та правознавства. Вона вивчає, пояснює і прогнозує психологічні аспекти системи «людина – право» та розробляє рекомендації щодо оптимального функціонування цієї системи.

У сучасній юридичній психології проблема діяльності різною мірою розробляється у трьох напрямках:

- 1) у контексті принципу єдності свідомості, поведінки та діяльності;
- 2) як різновид правопорушної активності, насамперед у вигляді злочинної діяльності;
- 3) як різновид правоохоронної активності, передусім у вигляді оперативно-службової діяльності органів та підрозділів внутрішніх справ.

У даній статті проблема діяльності буде розглянута в контексті першого та другого напрямків. Звернемося до проблеми діяльності у зв'язку з принципом єдності свідомості, поведінки та діяльності. У юридичній психології вказаний принцип, по-перше, є результатом екстраполяції загальнопсихологічного принципу, що отримав у рамках різних підходів близькі і разом із тим дещо відмінні тлумачення й, відповідно, назви, а саме: принцип єдності психіки та діяльності (О. М. Ткаченко), єд-

ності свідомості, особистості та діяльності (К. К. Платонов), єдності свідомості та діяльності (С. Л. Рубінштейн). По-друге, у контексті юридичної психології відповідний принцип є результатом трансформації загальнопсихологічного з урахуванням предмета даної галузі психології.

Психолого-юридичний принцип єдності свідомості, поведінки й діяльності означає, що свідомість, з одного боку, і поведінка та діяльність, з іншого боку, взаємопов'язані між собою, але не тотожні одна одній. Єдність перш за все полягає у взаємній обумовленості, тобто свідомість є визначальним атрибутом людської поведінки та діяльності, а останні є обов'язковою умовою виникнення й існування свідомості [1]. Поведінка та діяльність здійснюються людиною в цілому усвідомлено, свідомість планує діяльність і поведінку через мету та керує ними. Разом із тим поведінка та діяльність в окремих випадках обумовлюється не повністю усвідомленими чи майже не усвідомлюваними спонуканнями.

Свідомість як така формується, розвивається в поведінці та діяльності (ігровій, навчальній, професійно-трудовій) і в них же виявляється, об'єктивується [2]. Останнє положення повною мірою стосується правосвідомості – центрального для юридичної психології компоненту свідомості. Змістом правосвідомості є пізнання, відображення та відтворення особистістю тієї частини дійсності (предметно-речової та психологічної) та самої особистості, які підпадають під правове регулювання.

Правосвідомість особистості включає три основні компоненти: пізнавальний, емоційно-оціночний, воле-спонукальний. Важливо зазначити, що правопорушна поведінка та діяльність

у цілому і конкретні їх прояви можуть бути наслідком дефектів правосвідомості у будь-якому з її компонентів. Особистість може порушувати правові норми через їх незнання, негативну оцінку та відмову співвідносити з собою (відома аксіома про те, що закони написані для дурнів), небажання переводити їх у внутрішні регулятори своєї поведінки та діяльності чи підміну змісту правових норм власним тлумаченням. Останнє є показовим для так званих злочинних особистостей, особливо злодіїв «у законі», які мають загальну кримінальну спрямованість та мотивацію і ведуть антисоціальний спосіб життя. У такому випадку оточуюча дійсність і суспільний правопорядок не відтворюються особистістю, а пошкоджуються та руйнуються. Вельми показовими щодо цього є вандалізм, терористичні акти, торгівля людьми, викрадення людей з метою викупу тощо.

На концептуальному рівні принцип єдності свідомості, поведінки та діяльності має важливе значення для встановлення та врахування суб'єктивних чинників, складу окремого правопорушення і злочину та правопорушної поведінки і злочинної діяльності в цілому. На практично-прикладному рівні вказаний принцип є своєрідним путівником при вирішенні комплексу власне юридичних питань, які стосуються осудності та обмеженої осудності особи, форм вини (умисел чи необережність), провідного мотиву, мотивації та мотивування злочину і злочинної діяльності, обставин, що пом'якшують чи обтяжують покарання, обґрунтованого чи необґрунтованого ризику при здійсненні злочину та злочинної діяльності, а також при проведенні судово-психологічної й комплексної (психолого-психіатричної, психолого-педагогічної тощо) експертизи. Так, зокрема, осудність особи встановлюється за юридичним та психологічним критеріями. Психологічний критерій осудності характеризується двома ознаками: 1) можливістю (здатністю) повною мірою усвідомлювати характер своїх дій (бездіяльності), тобто усвідомлювати фактичну сторону та суспільну небезпечність свого діяння (інакше кажучи, коли здатність до усвідомленої діяльності збережена); 2) можливістю керувати своїми діями (бездіяльністю).

В основі встановлення обмеженої осудності особи лежить її психічний стан під час скоєння злочину, обов'язковою ознакою якого є суттєве обмеження внаслідок хронічного або тимчасового розладу психічної діяльності (непсихотичного рівня) здатності особи усвідомлювати свої дії (бездіяльність) та (або) керувати ними

при якісному збереженні критичної функції свідомості.

Чинне кримінальне законодавство як одну з обставин, що пом'якшують покарання, визначає стан сильного душевного хвилювання, викликаного неправомірними або аморальними діями потерпілого, а як обставини, що обтяжують покарання, – стан алкогольного сп'яніння або стан, викликаний вживанням наркотичних чи інших одурманюючих засобів, та скоєння злочину з особливою жорстокістю. Остання полягає в завданні потерпілому особливих страждань шляхом знущання, тортур, мордування, мучення, в т. ч. з використанням вогню, електричного струму, кислот, лугів, радіоактивних речовин, отрути, яка завдає нестерпного болю, заподіяння великої кількості тілесних ушкоджень, які завідомо для винного завдавали потерпілому особливих страждань; знущання над трупом.

Як уже зазначалося, проблема діяльності розробляється сучасною юридичною психологією як різновид правопорушної активності, насамперед у вигляді злочинної діяльності.

Другим напрямком розроблення категорії «діяльність» у сучасній юридичній психології є її теоретико-прикладне осмислення в контексті феномену злочинності. Злочинну діяльність, попри її специфіку та видову розмаїття, можна розглядати як вид людської діяльності. Тому на неї різною мірою поширюються загальні, насамперед психологічні, характеристики людської діяльності.

Безпосередню основу психологічної характеристики злочинної діяльності становлять загальнопсихологічна теорія діяльності та психологічна теорія професійної діяльності. Це дозволяє глибше зрозуміти сутність злочинної діяльності, підвищити ефективність запобігання їй та її припинення.

Діяльність як така – це особлива, суто людська форма активності. Якщо окремий злочин може обумовлюватися зовнішніми обставинами і мати реактивно-ситуативний характер, то злочинна діяльність завжди є усвідомлюваною, а її витoki слід шукати в самій людині.

Показовою в цьому плані є поведінка та злочинна діяльність лідерів злочинного світу, зокрема так званих злодіїв «у законі». Як приклад звернімося до фігури Володимира Нікулічова на прізвисько Пуля. Саме його вважають першим формальним лідером організованого злочинного угруповання в м. Київ. У період з 1965 по 1991 роки він п'ять разів відбував покарання в місцях позбавлення волі за хуліганство, крадіжку, грабіж та здирництво. Пуля мав великий авторитет і широкі зв'язки в Україні та

за її межами. Його організаторські здібності та кримінальна спрямованість особистості, які раніше виявлялися в місцях позбавлення волі, були ефективно використані після останнього звільнення в 1991 р. За допомогою двох помічників, теж раніше засуджених, Пуля створив потужне злочинне угруповання, яке успішно займалося різними видами злочинної діяльності – здирництвом, контрабандою, «вибиванням» боргів тощо. У численних кримінальних «розборках» Пуля виступав суддею і навіть претендував на роль «наглядаючого» у кримінальному світі Києва, але вже в серпні 1992 р. він загинув у загадковій дорожньо-транспортній пригоді. Його автомобіль врізався у вантажівку «КамАЗ», яка несподівано почала розворот у забороненому місці.

У психологічному плані суттєвою ознакою діяльності є безперервна взаємодія та єдність процесів розпредмечування та опредмечування. Це сприяє розвитку як предметного, соціального і природного середовища, так і самої людини. Остання у процесі розпредмечування розкриває об'єктивну сутність матеріальних цінностей, людських стосунків, визначає їх цінність для себе (так званий особистісний сенс), відторгує чи включає їх у поле власної життєдіяльності. У процесі розпредмечування людина формується та розвивається як особистість, у неї виникає зовнішній психологічний і внутрішній (інтимний) простір.

Особистість, яка здійснює злочинну діяльність, всіляко намагається гармонізувати власний зовнішній та внутрішній психологічний простір. Неминуче наштовхуючись на опір та протидію з боку соціального середовища, вона намагається відшукати чи створити сприятливу для себе соціальну нішу і опредметнити себе в ній. Злочинна особистість репрезентує свій внутрішній простір, прагне до локального схвалення та визнання, тим самим своєрідно задовольняючи фундаментальну соціогенну потребу бути визнаною як особистість.

Означену особливість злочинного розпредмечування влучно описав свого часу Л. М. Толстой: «Звичайно думають, що злодій, убивця, шпигун, проститутка, визначаючи свою професію поганюю, повинні соромитися її. Відбувається ж зовсім навпаки.

Люди, яких доля та власні гріхи-помилки поставили у певне становище, яким би правильним воно не було, формують собі такий погляд на життя взагалі, за якого їх становище здається їм хорошим і поважним.

Для підтримки ж такого погляду люди інстинктивно тримаються того кола людей, у

якому визначається складене ними про життя і про своє в ньому поняття. Нас це дивує, коли справа стосується злодіїв, які вихваляються своєю спритністю, повій – своєю розпущеною, убивць – своєю жорстокістю. Але це дивує нас тільки тому, що осередок-атмосфера цих людей обмежена і, головне, що ми знаходимося поза нею» [3, с. 218].

Через діяльність людина впливає на природу, речі й предмети, інших людей. Об'єктивуючи в діяльності свої внутрішні якості, людина виступає щодо речей як суб'єкт, а щодо людей – як особистість. Зазнаючи, у свою чергу, зустрічного впливу, людина виявляє таким шляхом суттєві, об'єктивні властивості речей, предметів, людей, природи і суспільства. У більш загальному плані змістом діяльності є створення, використання, збереження, руйнування матеріальних та духовних цінностей, людських стосунків.

Важливо підкреслити, що руйнування може виступати складовою частиною чи елементом суспільно-корисної діяльності. Що ж до злочинної діяльності, то вона має в цілому дестабілізуючий, руйнуючий характер і тільки в окремих випадках може включати умовно позитивну складову [4]. Показовими щодо цього є підпільне виробництво товарів, продуктів харчування чи надання певних послуг, наприклад незаконна лікувальна діяльність тощо.

Так, наприклад, 18 членів міжнародного злочинного угруповання, які налагодили підпільну мережу з виготовлення горілки відомих торгових марок, було затримано під час широкомасштабної операції працівниками Головного управління боротьби з організованою злочинністю МВС України. Серед затриманих – четверо директорів лікерно-горілочних заводів, а також учасник широковідомого бандформування, якого розшукували за підозрою у замовних убивствах. Встановлено, що злочинна мережа охоплювала дев'ять областей країни, а підроблені марки акцизного збору ввозилися з-за кордону. Працівники служби БОЗ встановили причетність до цих оборудок низки фіктивних і легальних підприємств спиртової галузі. На нашу думку, злочинна діяльність – це збочення нормальної діяльності чи здійснення її з порушенням правових норм.

Людська діяльність за своєю сутністю має соціально-історичний характер. Людина не лише пристосовується до умов життя, а й змінює їх для задоволення своїх потреб. Свідомий, цілеспрямований характер діяльності виявляється в тому, що людина планує свою

діяльність, добирає засоби її здійснення, регулює її процес та передбачає результат.

У зв'язку зі злочинністю структура діяльності може розглядатися у двох площинах – «горизонтальній» та «вертикальній». Перша передбачає виділення в діяльності таких елементів, як мета, мотив, спосіб досягнення, результат. Друга передбачає виділення таких елементів, як дії та рухи. Горизонтальна площина дозволяє з'ясувати спільне та відмінне між злочинном та злочинною діяльністю, що співвідносяться між собою як конкретне та особливе. Вертикальна площина дає змогу встановити психологічну сутність злочинного професіоналізму як сукупності умінь та навичок. Саме професіоналізм становить основу злочинної діяльності та забезпечує її високу ефективність.

Структурно-психологічна характеристика злочинної діяльності буде представлена нами в подальших публікаціях. Зараз зазначимо, що така характеристика спирається на визначення злочинної діяльності як кримінально-психологічної діяльності та з'ясування її принципів. У найбільш загальному вигляді злочинну діяльність можна визначити таким чином. Злочинна діяльність – це шляхи та способи існування й розвитку злочинної частини суспільства. Вона являє собою прояв та відображення соціальної сутності злочинів як соціального елемента життєдіяльності суспільства.

Ми визначаємо злочинну діяльність як певну сукупність усвідомлених, узгоджених між собою злочинних діянь, що поєднуються, регулюються та керуються загальною метою.

Уявлення про злочинну діяльність буде неповним, якщо не розглядати її принципи. У загальному вигляді принципи становлять собою вихідні положення, на яких будується діяльність у її підготовчому, організаційному, процесуальному аспектах. Якщо уявити злочинну діяльність у вигляді дерева, то принципи є його корінням; мета, мотив, засоби досягнення, результат, протидія утворюють стовбур чи каркас; конкретні види злочинної діяльності становлять гілки чи крону цього дерева.

Орієнтовний перелік загальних принципів злочинної діяльності утворюють: доцільність, економічність, наукова обґрунтованість, спеціалізація, удосконалення та відновлення, конспіративність та корпоративність [5].

Принцип доцільності означає вибір таких напрямків та конкретних видів злочинної діяльності, які дозволяють досягти оптимального співвідношення між витратами (матеріальними, фізичними, інтелектуальними) та прибутком. Важливим фактором такого співвідношення є

професійно важливі якості суб'єкта діяльності та його кваліфікація. У багатьох випадках вибір напрямку і особливо конкретного виду злочинної діяльності здійснюється шляхом спроб та помилок, інтуїтивного виявлення та врахування своїх професійно важливих якостей. З розвитком організованих форм злочинної діяльності такий традиційний підхід дедалі більше поступається суто науковому підходу з елементами багатофакторного моделювання і прогнозування.

Принцип економічності чи раціональності виявляється в тому, що отримана в результаті злочинної діяльності користь не повинна бути меншою за втрату на підготовку і здійснення діяльності. Він також передбачає пошук створення та використання найбільш раціональних і, що не менш важливо, «безпечних» технологій діяльності. Недарма говорять, що серед злочинців-професіоналів найбільша питома вага раціоналізаторів та винахідників порівняно з представниками офіційних професій.

Принцип наукової обґрунтованості означає, що злочинна діяльність може ефективно здійснюватися тільки за умови широкого комплексного використання досягнень науково-технічного прогресу. Найбільш показове щодо цього фальшивомонетництво, де на зміну одинакам-віртуозам прийшла найсучасніша оргтехніка, набули поширення злочини із застосуванням комп'ютерних технологій. Високий рівень наукової організації діяльності показовий для виробництва і збуту синтетичних та важких наркотиків, лікєро-горілчаної продукції. Наукове забезпечення злочинної діяльності стає дедалі більш розгалуженим, воно поширюється не тільки на науково-технічний, ресурсний аспекти, а й на інші аспекти: інформаційний, медико-санітарний, кадровий і навіть психологічний. Особливого значення набуває наукова обґрунтованість злочинної діяльності при здійсненні протидії, її виявлення та припинення. Показовою в цьому плані є еволюція кілерства. Якщо раніше кілери користувалися спеціально виготовленою для них зброєю і мали виражений індивідуальний стиль, то зараз вони віддають перевагу зброї серійного виробництва та спеціально «засвіченій» в інших злочинах.

Принцип спеціалізації полягає в тому, що злочинність як діяльність становить собою розмаїття конкретних злочинних діяльностей, що відрізняються одна від одної за такими ознаками, як об'єкт, засоби, умови, вид та форми організації, ролі співучасників тощо. Спеціалізація виступає однією із передумов ефективності злочинної діяльності і дозволяє досягати високого рівня. У той же час вона має об'єктивні

межі, що визначаються не тільки зовнішніми чинниками, а й психологічними та фізичними можливостями суб'єкта злочинної діяльності.

Принцип удосконалення та відновлення означає, що злочинна діяльність повинна бути стабільною і водночас динамічною адаптивною системою. Втрачаючи ефективність, способи та знаряддя діяльності повинні модернізуватися, а застарілі – замінитися новими та сучасними. Поряд із цим здійснюється пошук нових об'єктів та умов діяльності в умовах конкретної спеціалізації, оволодіння спорідненою або зовсім новою спеціалізацією. Наприклад, за часів так званої «перебудови» поширення набули довірчі компанії, започатковані сумнозвісним Мавроді. Пізніше вони змінилися різноманітними клубами та презентаціями з правом пільгового придбання престижних турів для відпочинку, різноманітних дорогих товарів. Останнім часом дедалі більш популярними стають предметно-речові лотереї, розраховані на окремі, але масові категорії осіб (власників мобільних телефонів, дач, автомобілів тощо).

Низка конкретних видів злочинної діяльності (незаконні приватизація та отримання кредитів, торгівля людьми) потребує використання спеціальної інформації, носіями якої є органи державної влади, місцевого самоврядування та правоохоронні органи. Дана обставина обумовлює активний пошук та розроблення дедалі більш витончених, звільнених від правової відповідальності форм корупційних зв'язків. Прямий підкуп та хабарництво поступаються наданням різноманітних пільг, підвищеною приязністю з боку благодійних фондів, закладів обслуговування, відпочинку. Окремі далекоглядні суб'єкти відшукують та займаються такою діяльністю, яка, будучи злочинною по суті, в той же час не підпадає під кримінальну відповідальність. Так, до набуття чинності Кримінального кодексу України не визнавалися злочинними певні дії щодо застосування комп'ютерних технологій, свідоме зараження ВІЛ-інфекцією.

Принцип конспіративності обумовлений самою природою злочинної діяльності. Він враховує і передбачає зведення до мінімуму екстремальності як специфічної та одночасно яскраво вираженої ознаки цієї діяльності. Екстремальність притаманна багатьом видам офіційної професійної діяльності. У найбільш загальному вигляді вона пов'язана із небезпекою, тобто ймовірністю зазнавання шкоди у психологічній, фізичній (тілесній) та предметно-речовій формах. Небезпека злочинної діяльності пов'язана з ймовірністю викриття її суб'єкта,

опору з боку об'єкта, протидії та знешкодження правоохоронними органами. Додатковими чинниками екстремальності злочинної діяльності виступають поведінка її співучасників та очевидців, фізичні перешкоди, швидкоплинність та непрогнозованість ситуації.

Злочинність як діяльність ставить безпеку та ризик у становище антагоністів, при якому ризик підпорядковується безпеці, стає виваженим, тобто мінімально достатнім і максимально контрольованим. Виваженість ризику визначається співвідношенням успіху та невдачі. Ризик передбачає наявність у суб'єкта злочинної діяльності відповідної схильності. Така схильність полягає в тому, що суб'єкт злочинної діяльності свідомо підпорядковує суспільну шкоду особистій вигоді без упевненості у досягненні мети.

Суб'єкт злочинної діяльності з низькою схильністю до ризику є обережним, передбачливим, а з високою – авантюристом та імпульсивним. Схильність до ризику знижується з набуттям злочинного досвіду та віком, вона підвищується в умовах групи, за внутрішнього конфлікту особистості, самовпевненості, у стані сп'яніння. Ось чому професійний злочинець не вживає алкоголь та інші речовини, які змінюють свідомість, під час безпосередньої підготовки та скоєння злочинної діяльності. На противагу цьому, злочинні аматори нерідко вживають алкоголь для підвищення сміливості, рішучості та хоробрості.

Оскільки екстремальність у латентній чи явній формах завжди супроводжує злочинну діяльність, вона неминуче викликає в суб'єкта такої діяльності стан психічного напруження. До певної межі така напруга дає мобілізуючий ефект, покращує виконання злочинних дій. З переходом цієї межі загальний стан погіршується, різко знижується ефективність діяльності, виникає її дезорганізація чи навіть припинення. Міра сприйняття, оцінки та реагування на екстремальність має індивідуальний характер. Одна і та сама ситуація, пов'язана, наприклад, зі спогляданням крові, трупів, страждань жертви психологічно не підготовленим, емоційно неврівноваженим злочинцем сприймається як екстремальна, а його досвідченим співучасником – як дещо напружена, але знайома і звична.

Найбільш вразлива до екстремального напруження емоційно-почуттєва сфера особистості (переляк, розгубленість, страх тощо). Поряд із нею впливу зазнають психомоторні реакції (здрогання кінцівок, помилкові та зайві рухи, зміна голосу), пізнавальні процеси (надмірна концентрація уваги, коли злочинець не чує

прямих звернень до нього, «провали пам'яті», порушення мислення, дефекти сприйняття). Специфічним різновидом екстремального напруження є стан очікування. Він показовий для квартирної крадіжництва, професійного вбивства на замовлення, окремих видів кишенькового крадіжництва і вимагає від виконавців високої терплячості.

Арсенал засобів та прийомів конспірації постійно вдосконалюється та розширюється. Це різноманітні форми достовірного виконання рольової поведінки, маскування злочину під інший злочин чи нещасний випадок, використання різноманітних документів та посвідчень, включаючи підробні, легалізація під зручні офіційні види діяльності (охоронні фірми, спортивно-оздоровчі клуби, туристичні фірми).

Принцип корпоративності, притаманний багатьом видам людської діяльності, набуває особливого значення і специфічних проявів у злочинній діяльності. Психологічно він відокремлює суб'єктів злочинної діяльності від пересічних громадян і одночасно поєднує їх у специфічні «цехові» товариства. Злочинна корпоративність проявляється у нормах поведінки, засобах заохочення («общак», «підігрів»), каральних санкціях. Зазвичай злочинці хизуються своєю єдністю, вірністю злочинним законам і традиціям, але у разі виникнення загрози власним інтересам, життю, знешкодженні правоохоронними органами можуть швидко від них відмовитися. Психологічним показником

корпоративності є згуртованість і здатність протистояти зовнішньому та внутрішньому негативному впливу.

Згуртованість являє собою єдність членів групи як суб'єктів злочинної діяльності, їх здатність протистояти підбурюючому зовнішньому впливу й утримувати у своєму складі окремих членів. Оскільки злочинна мета завжди має прагматичний характер, то і відповідна згуртованість, з точки зору окремої особи, визначається привабливістю, корисністю групи як інструментом задоволення власних потреб. У згуртованості можна виділити два взаємопов'язані, але відносно автономні рівні: емоційно-почуттєвий і змістовно-раціональний.

Принципи злочинної діяльності, утворюючи її кореневу систему, перебувають у складних, множинних зв'язках між собою. Так, принцип удосконалення і відновлення сприяє спеціалізації, але може погіршувати корпоративність. Підвищення рівня конспіративності передбачає збільшення «витратної» частини злочинної діяльності, що об'єктивно зменшує її економічність. Ведення розвідки та наявність корупційних зв'язків є безумовно доцільними у злочинній діяльності, одночасно підвищуючи її безпеку, але принцип економічності може обмежувати їх масштаби і витрати. У загальному вигляді злочинна діяльність ефективно здійснюється при збалансованому використанні вищезазначених принципів, але в реальності це вдається далеко не кожному суб'єкту такої діяльності.

(Продовження статті в наступному номері журналу)

Список використаної літератури

1. Загальна психологія / С. Д. Максименко, В. О. Зайчук, В. В. Клименко, В. О. Соловієнко. – К. : Форум, 2000. – 543 с.
2. Максименко С. Д. Генезис существования личности / С. Д. Максименко. – К. : КММ, 2006. – 240 с.
3. Толстой Л. Н. Воскресение / Л. Н. Толстой // Полное собрание сочинений : в 90 т. Т. 32 / под общ. ред. В. Г. Черткова. – М. : Худ. лит., 1936. – 556 с.
4. Медведєв В. С. Кримінальна психологія / В. С. Медведєв. – К. : Атіка, 2004. – 368 с.
5. Медведєв В. С. Психологічна характеристика принципів злочинної діяльності / В. С. Медведєв, Л. І. Казміренко // Філософські, методологічні, соціологічні та психологічні проблеми права. – Чернівці : Рута, 2011. – 118–121.

Надійшла до редколегії 10.03.2012

МАКСИМЕНКО С. Д., МЕДВЕДЕВ В. С. ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ КАК ПРОБЛЕМА ЮРИДИЧЕСКОЙ ПСИХОЛОГИИ

Определены основные направления теоретической и практически-прикладной разработки проблемы деятельности в современной юридической психологии. Рассмотрена деятельность в контексте принципа единства сознания, поведения и деятельности; сущность и принципы преступной деятельности.

MAKSYMENKO S., MEDVEDIEV V. ACTIVITY AS A PROBLEM OF LEGAL PSYCHOLOGY

The basic directions of theoretical and practically-applied working out of a problem of activity in modern legal psychology are defined. Activity in a context of a principle of unity of consciousness, behavior and activity; essence and principles of criminal activity are considered.